

Järnridån och resenärerna

Då man talar om järnridån avses först och främst svårigheten att komma in i och ut ur Ryssland. Att komma ut är omöjligt utom för diktaturens utsända samt för erövrande ryska soldater; en vanlig ryss får inte resa inom sitt land utan särskild tillåtelse, och att resa utomlands får han sedan ertionden inte tänka på. Detta har blivit en så naturlig sak att den kommunistiske propagandisten Saslavskij på fullt allvar avvistat talet om järnridån med förklaringen att miljontals ryska soldater efter kriget fått besöka Polen, Tyskland, Tjeckoslovakien osv.; ryska privatresor ter sig för honom helt orimliga, och därför framställs ockupationsarméerna som resenärer. Att komma in i Ryssland är nära nog lika svårt. Antalet korrespondenter i Ryssland har steg för steg begränsats, och tidningarnas begäran att få placera medarbetare i Moskva har avvissats. I regel inläpps blott grupper av inbjudna, som enligt ett fastställt schema fraktas till orter och lokaler som det ur agi-

tationssynpunkt ter sig rimligt att förevisa.

Förhållandet att en del människor verkligen får komma in tolkas emellertid ofta som ett bevis på att järnridån inte är alldeles tät. Det är ett förståeligt, men inte desto mindre farligt missförstånd. Ty med järnridå avses också den totala mörkläggning för vilken de fåtaliga resande är utsatta. De får inte resa vart de vill, de får inte tala med dem de vill, de lever i en bur av propaganda som gör deras besök relativt ofarliga. Ett gott bevis på hur det förhåller sig är den bok om Ryssland (Svensk i Sovjet) som Morgon-Tidningens korrespondent Birger Lundberg skrev efter ett par års vistelse i landet; det är en förträfflig bok, men det mest slående är att författaren fått så ringa tillfälle till kontakt och självsyn. De tillfälliga resenärerna — i regel från början välsinnade ur rysk synpunkt — är än sämre ställda; deras studier är av alldeles samma klass som ett kort besök i en utställning där de viktigaste och mest typiska föremålen inte är tillgängliga.

Det vanliga resultatet av dylika resor blir därför allmänt välvilliga fraser av den art som vi i dagarna fått höra från besökande svenska damer, utvalda med omsorg och benägna att inte vilja se för mycket. Nu kan det sägas att dylika fraser är lika ofarliga som det idiotiska beröm av Sverige som resande i vårt land gärna kvitterar gästfriheten med redan vid ankomsten till Grand. Men skillnaden ligger däri att resande hos oss är fria och därför kan studera och beskriva även våra svagheter, att vi själva har en fri debatt och därför inte luras av dumma älskvärdheter, och framför allt att vi inte har några hemligheter som på grund av sin motbudande eller ohyggliga karaktär måste döl-

jas. När det gäller Ryssland blir det enfaldiga och tacksamma, av påtvingna eller frivilligt påsatta skyglappar betingade smickret ett medel i propagandan inåt och utåt; det kommer att ingå i den förgyllning med vilken makthavarna vill dölja en fruktansvärd verklighet.